

Opinia do ustawy
o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora

Nowelizacja ma na celu określenie sytuacji prawnej parlamentarzysty, który został pozbawiony wolności, co oznacza szerokie rozumienie tego pojęcia, tzn. zatrzymanie, aresztowanie, wykonywanie prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności, umieszczenie w zakładzie psychiatrycznym, a nawet sytuację, o której mowa w art. 189 Kodeksu karnego, czyli pozbawienie parlamentarzysty wolności przez inną osobę. Zgodnie z nowelizacją w czasie pozbawienia wolności poseł lub senator nie wykonuje praw i obowiązków wynikających z ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, natomiast prawa i obowiązki parlamentarzysty wynikające z funkcjonowania i znoszenia jego biura przechodzą na marszałka izby.

Wątpliwości budzi wskazany w ustawie zakres praw i obowiązków, których parlamentarzysta nie wykonuje w czasie pozbawienia wolności. Następuje tu odesłanie do całej ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, co powoduje szereg konsekwencji być może niezamierzonych przez ustawodawcę, a mianowicie:

- w rozdziale dotyczącym warunków wykonywania mandatu ustawa przewiduje obowiązek złożenia oświadczenia o stanie majątkowym i zgłaszania określonych informacji do Rejestru Korzyści, brzmienie art. 5a znosi te obowiązki parlamentarzysty w czasie kiedy jest on pozbawiony wolności, choć, jak się wydaje, nie ma przeszkód faktycznych do ich wykonania, a raczej nie ma uzasadnienia merytorycznego do zwolnienia parlamentarzysty z tych obowiązków;
- w związku z przyjętym w art. 5a sformułowaniem "wykonywanie obowiązków" nie jest jasne, czy wykonywaniem obowiązku jest przestrzeganie zakazów tzw. antykorupcyjnych, a więc, czy nadal te zakazy obowiązują (w zakresie wynikającym z ustawy, gdyż nie zostają uchylone zakazy wynikające bezpośrednio z Konstytucji – art. 107), niemniej jednak można przyjąć interpretację, że w czasie pozbawienia wolności parlamentarzysty nie obowiązuje np. zakaz otrzymywania darowizn przewidziany w art. 33;

- powstają również wątpliwości co do tego, czy w zakres praw, o których mowa w dodawanym art. 5a, wchodzi prawa określone w rozdziale dotyczącym warunków wykonywania mandatu, czyli np. prawo do uposażenia, diety parlamentarnej lub odprawy. Możliwe są tu różne interpretacje. Po pierwsze taka, że pobieranie uposażenia i diety jest wykonywaniem prawa wynikającym z ustawy, więc nie przysługuje w okresie pozbawienia wolności, nie przysługuje również odprawa, jeżeli prawo do niej parlamentarzysta nabyłby w czasie pozbawienia wolności, po drugie możliwe jest przyjęcie, iż warunki wykonywania mandatu nie wchodzi w zakres nowelizacji. Tę drugą interpretację, nie znajdującą jednak do końca odzwierciedlenia w tekście nowelizacji, przyjął Sejm stwierdzając w trakcie drugiego czytania, iż ustawa ta nie dotyczy uposażenia i diety parlamentarnej, które mogą być obniżone przez marszałka izby w oparciu o jej regulamin za nieusprawiedliwioną nieobecność na posiedzeniach. Podobne wątpliwości można odnieść do praw wynikających z rozdziału – Immunitet parlamentarny, przy czym źródło tych uprawnień tkwi w art. 105 Konstytucji, stąd przyjęcie, że nowelizacja zawiesza te uprawnienia powodowałoby jej niezgodność z ustawą zasadniczą.

W związku z powyższymi wątpliwościami proponuję wyraźne ograniczenie zakresu praw i obowiązków, których nie wykonuje parlamentarzysta pozbawiony wolności, do wynikających z rozdziału 1, 3 i 4 ustawy, czyli do tych, których wykonywanie wymaga aktywności, jakiej parlamentarzysta pozbawiony wolności nie jest w stanie podjąć. Pozostawienie ogólnego odesłania zaproponowanego w art. 5a spowoduje konieczność każdorazowej interpretacji ustawy przez prezydium izby, przy czym może to doprowadzić do rozbieżności interpretacyjnych w ramach parlamentu. Dzięki ograniczeniu w taki sposób zakresu "zawieszonych" praw i obowiązków nie będzie konieczności zmiany nieprecyzyjnego sformułowania "czas pozbawienia wolności" w art. 5a.

Kwestia uposażenia parlamentarzysty pozbawionego wolności mogłaby zostać również uregulowana w sposób szczególny, wyłączając w tym zakresie stosowanie regulaminu izby.

Opracowała

Aleksandra Skorupka

